

מדינת ישראל
הכנסת

פרוטוקול מס' 13/ד'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהוקמה ביום ג',
ל' באדר א', תשי"ט - 10.3.59, 09.00.

בבית - חברי הוועדה:

- ד. נצר - היו"ר
- ב. ארדיטי
- נ. צ. הרצל
- פ. זוארץ
- ש. כפרי
- י. כץ
- ז. כמיס
- ד. צברי

מזמנים:

מר מרזי - מנהל המחלקה לפתוח ואספקה.

במנוח-היום: שמיעת דו"ח על חלוקת ביגוד משומש ע"י המחלקה לפיתוח ואספקה.

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ד. נצר:

רשות הדיבור למר מרזי - מנהל המחלקה לפיתוח ואספקה.

סר סררי:
המחלקה שלי מטפלת בכל הקשור בשטח הביגוד, בטקס
המשלוחים וחלוקתם.

אנחנו מקבלים 2-3 סוגים עיקריים של משלוחים.
לסוג אחד, אנו קוראים לייבוא ישיר מדרום אפריקה לפי הסכם שנעשה בין
הממשלה לבין הפדרציה הציננית בדרום אפריקה; פדרציה זו שולחת את כל
האוסף שלה למשרד הסעד, לפי ההסכם, צריכים להגיע קרוב ל-1000 ארגזים
לשנה; בשני משלוחים, כל ארגז מכיל 75 טון בערך. אולם, אף פעם איננו
מגיעים לכמות זו; אנחנו מקבלים 60 טון של ביגוד לשנה, וזהו המכסימום.

הסוג השני של הביגוד שאנחנו מקבלים, זה מהחריגות,
והוא מתחלק לשני סוגים קטנים; האחד, אלה הם אותם האחוזים שהוועדה
הבינמשרדית החליטה להפריש מכל ייבוא של הארגונים; והסוג השני - אלו
הן ממש החריגות של איזה שהוא ארגון שלא בא לקבל, או שהמכס החריג
מהמשלוחים. לפעמים יכולות להיות גם שאריות של בגדים או כל מיני
דברים אחרים שהמכס מציע לנו, ושאלנו גם מעוניינים בהם.

הסוג השלישי - אלו הן מתנות שונות של אנשים
בודדים. קורה, ויהודי אמריקאי או דרום אפריקאי שולח 50 זוגות מכנסיים,
שהוא אינו יכול למכרם בחו"ל. הוא שולח זאת כמתנה, ואז הוא נהנה ממש
הכנסה בשלחו משלוח זה כתרומה. אגב, רצוני לציין כי פנה אלינו ארגון
החייטים באמריקה - בראש ארגון זה עומד מר דובינסקי - ואמר לנו כי מדי
שנה יש להם כמות גדולה של כל ביגוד מסוג בן, שהם תפרו. הם רוצים
לשלוח כמות זו כמתנה, ובמפורש נאמר כי היא לא תיכלל בין יתר התרומות
הניתנות למען ישראל. כמובן שענינו על כל בחיוב.

המשלוח מדרום אפריקה הגיע בשלוש הפעמים האחרונות
דרך דרך נמל אילת, יש לזה יתרון מסוים, כי נרגע שמפרקים את הארגונים
מהאניה, הם נשלחים ישיר למחסן שלנו בתל-אביב, ובמקום בודקים כמה
מהארגונים, ואם לא נמצא דבר חוץ מהביגוד - משחררים לנו את כל המשלוח.
מה שלא היה בן דרך נמל חיפה: המשלוח היה מגיע למחסן, והיו פותחים
הרבה מאד ארגונים, והיו נעלמים בגדים רבים; בין הבגדים המשומשים היו
חפצים רבים שהיו טובים לשימוש וכמו חדשים. ולא רק זה, אלא שהמחורה
היתה מגיעה באיחור רב. ואילו עתה - דרך נמל אילת - זה נעשה הרבה
יותר מהר.

לגבי אותם השחרורים של ארגוני הנשים בהם
אנו מטפלים, אזי בטופס השחרור יש מעיף, האומר כי המשלוח ישוחרר
באמצעות משרד הסעד.

הואיל ואין החרמה רשמית, המכס זקוק לכתב ויתור,
מהארגון אליו מיועד המשלוח; ואין לכתוב כי הוא מותר על כל המשלוח.
וכאן מתחיל הוויכוח. אם זה ארגון כמו ויצ"ו - אזי יודעים כי כל הדבר
הזה הוא פורמלי. כשמופיע מר שקולניק - מטעם ויצ"ו - מקבל מיד את מחצית
הכמות של הביגוד שמגיע לו. אולם, כשצריכים ארגונים אחרים, יותר
קטנים, אינם רוצים לתת את כתב הויתור. מר קריב הזכיר את עניית;
הוא היה צריך להתווכח אתה רבות כדי לשכנע את נציגת "עניית", כי יש
ללכת בהתאם להחלטה שנתקבלה בוועדה הבינמשרדית. ומדוע אני מדגיש
נקודה זו?

עד לפני חצי שנה, הסחורות שנמצאו במחסנים לא
היו טעונות תשלום אחסון. אולם, עתה כל סחורה שנמצאת במחסן למעלה
מ-10 ימים, טעונה דמי אחסנה. זהו קושי אחד.

לאחר שאני מקבל את כל המסמכים האלה, הם עוברים
ללשכה הממשלתית, והיא משחררת ואז היא מעבירה אותם אלינו; לאחר מכן
אני מזמין אלי את הארגון ואת נציג הוועדה הבינמשרדית. ובמקום אנו
מחלקים את המשלוח. אם זה 50% אנו צריכים לקבל, אזי אנו מחלקים בהתאם
לארגונים; אם זה 20 ארגונים - 10 ארגונים לנו ו-10 להם. אנו מחלקים,
במידה האפשר, את התוכן של המשלוחים. במידה ואין יכולת לחלק כך, אנו
עושים אחרת, באופן פשוט יותר - פותחים ארגון ומה שהוא מכיל, אנו מחלקים.
אולם, אם זה ארגון שמטפל בילדים, אזי כל הבגדים המיועדים לילדים ניתנים
לארגון, והיתר - למשרד הסעד.

אופן התשלום: כינון שהמשלה משלמת כמו כל יבואן אחד, - 400 פר' לקילו - אנו משחררים את המכס מיד. יש לנו חשבון במכס, לאחד שאנו משחררים - ואנו משחררים את הסחורה מיד כדי לא להוות עיכובים - אנו מקבלים את ההוצאה שלנו בחזרה. אם שלמנו 400 לירות עבור 1000 ק"ג, אזי אנו מקבלים את 400 הלירות בחזרה מהמכס. יש לנו הוצאות ההובלה. בדרך כלל חברת "שלב" טובילה לנו את הסחורה עד תל-אביב. לצערינו, משרד הסעד שכו, בזמנו, מחסן הנמצא בקומה שלישית, וזה מאלץ אותנו להוציא כסף רב עבור הסבלות. העלות כל ארגז לקומה השלישית עולה לנו מ-1 עד 1,500 ל"י, הכל בהתאם לגודל הארגז.

הלשכה לשחרור סחורות מבצעת את השחרור באופן פרטי, ע"י עמיל מס' 49. יש להם הוצאות כמו סט בולטים וכו' - הם משלמים אותם כפי ששלמים מחירים. הלשכה בגויה על יסוד מסחרי, והיא צריכה לדרווח את משכורת המידות. אם סך הכל של השחרור, ההובלה והבולטים הוא 100 לירות, הלשכה מקבלת 10 לירות שיר טרחה, ועילו אנו, היבואן גובים 10%, אלא 3,5% מהסך הכל, אני גובה מהארגון את ההוצאות הממשיות. גם כאן, יש לי, לפעמים, צרות. הם מוצעים כי אין להם כסף וכו'. והם מבקשים שנוותר להם, או שנקבל את ההוצאות בתשלומים ובשטרות. ואכן אנו עושים כמיטב יכולתנו. פתוך צטיינצו בעבודה עם הארגונים, במידה שאנו מכירים אותם, אנו עושים את כל התקלות.

בנקודה זו הייתי רוצה לחזור על דבריו של מר קריב, ודבריו על התחזית של יבואנים חושית. בזמנו, בקשתי מהנהלת המשרד שיפטו ממני עם הוועדה הבינממשלית שאקבל מחלק מהארגונים 50% מהייבוא. אולם, ישנם ארגונים, שנים שמקבלים 50-100 ק"ג - אצל ארגונים אלה, יכול להיות שזה סוסד ילדים, ביקר באחד הימים איזה שתוא מכר והוא החליט לשלוח להם כ-20-30 של ביגוד; מארגונים מעין אלה, אין טעם לקבל מחצית מהמשלוח שלהם. הם יכולים לקבל בסך הכל 10 גופיות, 10 תחתונים וכו' - לדעתי, טרחה זו אינה כדאית. ואכן בקשתי ואמרתי כי מהארגונים הקטנים אינני רוצה לקבל ולא כלום. אך מארגונים, כמו: ויצ"ו, הפדרציה הציונית וכו' - מאלה רצוני לקבל מחצית מהמשלוח.

מהו תוכן המשלוחים? פה רצוני לדבר על 40 ארגונים שקבלנו סדרים אפריקה. בתוך ארגונים אלה, 80% היו בגדי נשים. וזה לאור הסטטיסטיקה של כמה שנים. בתוך זה כלולי הרבה מאד נעלים, כובעים וארנקים של נשים. שום עובדת סוציאלית אינה רוצה לקבל לא כובע, לא נעלים, אשר רוב רובן הן נעלים עם עקבים גבוהים מאד, ואף לא ארנקים. יש לי כמות עצומה מחפצים אלה.

הייתה אצלי גב' גורדון - סגן הנשיא של אותה מחלקה שמטפלת בהתרמות - ושאלה אותי, אם כל אשר נשלח נחוץ לנו. הראיתי לה - הייתה לי בדיוק כמות גדולה של נעלי נשים - את נעלי הנשים עם העקבים הגבוהים, אך היא לא הבינה משום שחשבה שנהוג גם בישראל לנעול נעלים עם עקבים גבוהים כאלה. אולם, אמרתי לה, כי אין זה בא בחשבון. הנעלים, בדרך כלל, צרות ועקביהן גבוהים. הוא הדין ביחס לכובעים וארנקים. הסברתי לגב' גורדון ואמרתי לה כי חבל על ההוצאות.

במשרד הבטחון יש מחלקה, והיא קיימת לפי המלצת החשב הכללי, אשר דרכה אני מוכר את העודפים. ויש גם אחוז טנטון של חפצים אשר משתכשים בו לצרכים אחרים. בראש העין קיים מפעל של משרד הסעד לנעלים רקומות ורגילות. מפעל זה בוחר לו כמות של נעלים, והפועלים מעבדים אותן. (ר. צברי: מדוע לא מוכרים את העודפים במכירה כללית?) המוכר הוא משרד הבטחון. (ר. צברי: נשרים שרוצות לקנות במכירה כללית, לא תבאנה למשרד הבטחון). (היו"ר ד. נצר: אין זה פשוט כל כך לקנות נעלים. נחוץ להתאים מידת הרגלים).

חלק קטן מן הכמות של הנעלים אני נותן למפעל שבראש-העין, ושם לומדים לייצר נעליים, משתמשים בעור, בסוליות וכו'.

גם ב"מפתחים" מלמדים סנדלרות ותעשייה נעליים. גם למוסדות אלה אני נותן כמות מסויימת. שם מפרקים את הנעלים ומעבדים אותן שוב. אותו דבר עושים גם בארנקים - גוזרים את העור ומעבדים אותם מחדש. אבל, כאמור, משתמשים כך רק באחוז קטן, ואת היתר אני מוסר למשרד הבטחון.

יש גם מעלים ושמלות בצבע שחור, את המעילים איננו יכולים לחלק, משום שהפועלים, יוצאי ארצות המזרח, אינם הולכים בשחור, ואכן הם מסרבים לקבלם. ושוב - נשאר לי עודף גדול ממעילים, ואז אני נותן אותם למשרד הבטחון על מנת למכור עודפים אלה.

ביחס לשמלות ערב ושמלות שחורות, אני נותן אותן למחפרה שקיימת ליד עיריית תל-אביב.

המשלוח מכיל, בדרך כלל, 5% בגדי גברים, 5% נעלי גברים, 5% בגדי ילדות ו-5% בגדי ילדים. היתר - 80% - בגדי נשים. ברור, משום שאין פרופורציה במשלוח, אין זה מספיק; אין זה מספיק לא לגברים, לא לילדים. כל לשכה שבאה לקבל מתמרמרים על כך. הגברים יוצאים לעבודה ורוצים ללבוש חם. מה לעשות, וזוהי החלוקה.

שכחתי לציין, כי בשיחה עם אותה גב' גורדון, הסברתי לה ואף הראיתי לה את תוכן המשלוחים, וכי האחוזים שלהם אינם פרופורציונליים. לאחר מכן, כתבה לי גב' גורדון כי היא מסדרת אחרת; היא כבר לא תשלח לנו נעלים עם עקבים, כן לא תשלח ארנקים וכובעים. אולם, אין היא יכולה להבטיח להגדיל את האחוזים ביתר הדברים, אבל היא תשתדל.

נעשה מיון ע"י שני אנשים, ורושמים בדיוק את הכמויות של המשלוחים. יש לנו שני מחסנים, האחד בתל-אביב והשני בירושלים. אנו שולחים הכל, באופן יחסי, לירושלים, וחלק גם לחיפה. לירושלים אנחנו שולחים מעט מאד, משום ששם פועלות שתי ועדות: האחת, זוהי ועדת ההלבשה לפרוזדור ירושלים של גב' מגנס, והשניה - של גב' ג'וזף. גב' ג'וזף בעצמה מחלקת את ההלבשה. לכן, אני שולח לירושלים כמות קטנה. כל מה שאני שולח הוא עבור פרוזדור ירושלים, והרי יש לקחת בחשבון גם את ירושלים העיר.

לכל הביגוד הזה יש גם מחיר, משום שאני משלם על כך מכס; הוצאות ההובלה מאילת ומחיפה הן עצומות, סבלות וכו'. שוטר מכס מלווה את האוטו מהנמל עד תל-אביב. אני צריך לשלם לו שכר יום עבודה, אש"ל, וגם עבור טיסה באוירון חזרה לאילת. העלאה כל ארגז לקומה שלישית עולה 1,500 ל"י. המחנה של אוטו משא כזה עולה 600-700 ל"י. לכן, במקרה כזה, אני מעסיק כמה סבלים בבת אחת, ואז זה עולה לי יותר זול מאשר לשלם למכונת משא עבור ההמתנה.

כמובן, שהמחירים על ביגוד זה הם סמליים, למעשה. לדוגמה: עבור גופיה משלמים 50 פה וכו'. עבור כל ההוצאות אני משלם. אם תוכן המשלוחים מכסה את ההוצאות, הרי זה בסדר; אנו מסתדרים בסעיף זה. כיון שיש, לפעמים, דברים שהם חדשים, ואני מקבל אותם כמתנה, אז אני יכול להעלות את המחיר של בגדים אלה. לדוגמה: נשלח סדין חדש, באריזת צלופן. עבור סדין כזה אפשר לבקש לירה אחת. כאמור, המחירים הם סמליים למדי - 600 פה או 500 פה - כדי שהמקבל ירגיש שיש לשלם עבור כך, וכי אין זה ניתן בחינם; זה גם גורם מחנך.

איש החלוקה, מתחיל בחלוקת הביגוד בדיוק 14 יום לאחר שהסחורה הגיעה למחסן. פעם היה נהוג אחרת, היו מתחילים בחלוקה הרבה יותר מאוחר, וזה גרם אי נעימויות רבות, רבים התרעמו בשל כך, משום שחשבו שכל זה נעשה בכוונה.

אין אנו מרשים לבחור מה שנשלח בארגזים. זה כמובן, מעורר רוגז רב בקרב העובדות הסוציאליות. איננו יכולים לנהוג אחרת משום שהפרופורציה של המשלוחים אינה שווה. אינני מרשה לעובדת הסוציאלית לבחור בגופיות ובמכנסים בלבד. אנו רוצים שיקחו מכל מה שיש לנו, באופן שווה, על מנת שלא יצאו אחרים מקופחים.

אני מחלק לשבעה צרכנים: קודם כל, ללשכות סעד, ללשכות סעד עירוניות, למחלקה הסוציאלית של עיריית תל-אביב, חיפה וירושלים, ולכל מחלקה סוציאלית שלייד הרשויות המקומיות.

המוסדות של משרד הסעד, אלה הם מוסדות של עבריינים ומוסדות של ילדים דפקטיביים. מוסדות סוציאליים אחרים, אלה הם מוסדות בהם מחזיק משרד הסעד ילדים, שהם מקרי סעד; משפחות אומנות; גם מוסדות יותר גדולים; תל-לטוינסקי זה יותר מוסד מאשר משפחה אומנת, גם שם מחזיקים ילדים של משרד הסעד; מושבי זקנים גם כן מקבלים ביגוד; חולי רוח שהם מקרי סעד המוחזקים בבתי-חולים; ארגוני נשים, "ישיבות" ובודדים - כל אלה מקבלים ביגוד.

לשכות הסעד מקבלות ביגוד לפי המלצת המנהל המחוזי של משרד הסעד. בירושלים יש הנהלת חסות הנוער, והיא קובעת מה לקנות. המוסדות הסוציאליים מקבלים את הביגוד ממר קריב. המוסדות לחולי רוח מציינים לי כמה מקרים סוציאליים יש במוסדם, ואז אנחנו נותנים עבורם; אחרים אינם מקבלים.

אנחנו נותנים, כפי שאמרתי לעיל, לארגוני הנשים, ופירוש הדבר - לארגוני נשים מקומיים. הרי ארגוני הנשים הארציים מייבאים בעצמם, ופה אני נותן לפי המלצת עיריית או רשויות מקומיות.

חלוקת הביגוד המשומש מתנהלת בשיתוף פעולה של כל הגורמים, כגון: ויצ"ו, נשי הפועל המזרחי, נשים ציוניות כלליות.

ארגון אמהות עובדות מחזיק מחסן, והם מחלקים ביגוד לפי המלצת העובדת הסוציאלית במקות. היא הקובעת. הארגון קונה, מחזיק, מחלק, והנשים עובדות בהתנדבות.

"ישיבות", אלה בעיקר לנוער. שם מחזיקים ילדים של משרד הסעד. מר קריב כותב לנו שבישיבה זו וזו יש, נניח, 20 נערים, ומבקש עבורם ביגוד, ההקצבה לשנה לנפש היא 4 לירות. גם למושבי זקנים אנחנו נותנים, וההקצבה היא גם כן 4 ל"י לשנה. מר קריב מקבל עבור 100 איש 400 לירות לשנה. הוא מקבל 200 ל"י בקיץ ו-200 ל"י בחורף.

לבודדים אני נותן ביגוד לפי המלצת המנהל הכללי. אלה הם מקרים נזקקים, יהודים מכובדים מחו"ל שהגיעו ארצה, ואין להם קרובים, והם אינם רוצים לפנות ללשכת הסעד בבקשת עזרה. הבודדים הללו מקבלים 10 ל"י.

הסוג השני של הבודדים זה העוורים. לעוורים אנחנו לא מחלקים דרך משרד הסעד. הם בעיה בפני עצמה. העוורים הם לרוב גברים, ולהם אני נותן לבחור.

ביחס לחלוקה הכללית: יש לי דו"ח על חלוקת ביגוד משומש ע"י המחלקה לפיתוח ואספקה, בתקופה 1.1.57 עד 31.12.57 (שנת 1958 עדיין לא מוכן). באותה שנה קבלנו 191.888 יחידות הלבשה, כולל מה שמכרתי למשרד הבטחון.

לשכות הסעד קבלו מתוך זה 54.506; ירושלים - 1.700; צפון - 15.688. סך הכל - 71.942. מוסדות משרד הסעד קבלו בסך הכל 17.970 יחידות. (כאן אנו נותנים הרבה למוסדות "רוחמנה" ורעננה. הילדים הדפקטיביים מכלככים הרבה ואז נאלצים להחליף להם פעמיים ביום); ירושלים קבלה מתוך זה 2.280; צפון - 307.

מוסדות סוציאליים קבלו בסך הכל 18.976 יחידות.

בתי חולים לחולי נפש קבלו בסך הכל 6.150 יחידות.

ארגוני הנשים - 57.635 יחידות. במרכז הארץ קבלו הארגונים מתוך זה 43.852 יחידות; ירושלים - 6.359; צפון - 7.424.

"ישיבות" קבלו בסך הכל 12.156 יחידות,

ובודדים - 7.059 יחידות.

החלוקה ללשכות סעד נעשית על פי המלצת המנהלים המהוויים של משרד הסעד; החלוקה למוסדות משרד הסעד נעשית על פי המלצת רשות חסות הנוער; החלוקה למוסדות סוציאליים - על פי המחלקה לטיפול בילד ונוער והמחלקה למוסדות צבוריים; החלוקה לבתי חולים לחולי נפש - על פי המלצת משרד הבריאות; החלוקה לארגוני נשים - על פי המלצת עיריות ומועצות מקומיות; החלוקה לישיבות - על פי המלצת המחלקה למוסדות ציבוריים; החלוקה לבודדים - על פי המלצת המנהל הכללי. (אלה הם הזקקים מכובדים ועוורים).

החלוקה נעשית פעמיים בשנה - בקיץ ובחורף; פעם בינואר-פברואר, ופעם - ביולי-אוגוסט, זה עבור הקיץ והחורף. כמובן שזה נעשה לא בצורה שווה.

ועתה, רצוני לציין דבר מה: ודאי תהיינה שאלות רבות מצד חברי הוועדה, במידה והן תהיינה קשורות עם מדיניות המשרד - הרי רצוני לציין כי לא אני הוא הקובע אותה, ועל לא אוכל להשיב עליהן. לדוגמה: מדוע אני מחלק בייגוד לבודדים? - זאת אינני יודע; המנהל הכללי החליט על כך, הוא מצייד את האדם במכתב המלצה, ואני על פיו נותן לו. זוהי מדיניות ואני רק מבצע וממלא. ד"ר לזמן החליט לא להתערב בבעיה זו.

היו"ר ד. גציר: במתן חשבוניתך על השאלות, הנך חפשי לגמרי.

ר. צברי: רצוני לשאול: האם בכמות הביגוד שמגיע אליכם, אתם מצליחים למלא אחרי כל הדישות המופנות אל הלשכות? אומר מדוע אני שואלת זאת: אני יודעת שקמה צעקה גדולה מצד העובדות הסוציאליות, הן טוענות כי אין להן בגדים לילדים. הן טוענות גם לפעמים, כי הבגדים הניתנים לא תמיד מתאימים.

לו הייתה לנו אפשרות לספק לנצרך בגדים מתוך מה שמייצרת הארץ, אז ודאי שהיה טוב יותר וגם מתאים יותר. אולם, אני יודעת שזה קשה מאד. הנה כי כן, זוג נעלים לילד עולה 10 ל"י, ואף יותר מזה. אולם, אני רוצה לשאול בקשר לחלוקה, ייתכן ואני לא הכל יודעת, אולם חושבני כי הבגדים הללו היו צריכים להיות מופנים לפריפריה מאשר לערים.

אמרת, כי אתם שולחים בייגוד גם לערים. אני יודעת, כי בערים יש כל מיני תושבים אשר הם גם כן יכולים להושיט עזרה; יש בתי ספר שסדרו אוסף של בגדים לילדים. רצייתי לדעת, מדוע אין פה - או אולי יש - הטבה של הפריפריה של ישובי עולים ומעברות. האם קיים דבר כזה בערים?

אינני יודעת, מדוע יש מקומות בארץ אשר העובדות הסוציאליות מתאוננות - אני גם ראייתי שהילדים מתהלכים קרועים ובחוסר נעלים, בעוד שבמוסדות אחרים מתהלכים בסדר. מדוע מתהלכים תושבי מעברות, כמו נחלה, בקרעים? הייתי רוצה שכולם יקבלו בגדים, ובעיקר ילדים.

נאמר כאן - כך נדמה לי - שמקבלים 4 לירות לנפש לשנה עבור בייגוד. אם כן, כיצד קרה, שבמקום אחד ישנם 400 ילדים, ולשכת הסעד קבלה רק 100 ל"י עבור בגדים לילדים? זוהי עובדה שראיתי אותה.

אמרת, מר מררי, כי שולחים בגדים פעמיים בשנה. האם החלוקה נעשית גם כן פעמיים בשנה? בהתאם להוצאתך המצויינת, אני רואה כי הכל שפיר, מאורגן, והתמונה ברורה, ואילו במציאות - האנשים מתהלכים קרועים.

האם אתם מנצלים את בגדי הנשים? אני יודעת כי יש בתוך החבילות גם שמלות ערב. מדוע אין מנצלים את הבגדים הללו בהתאם לצרכים? האם מנצלים את השמלות הללו? אם אין - מדוע לא עושים זאת?

ועוד דבר: מי עובד במחסנים? מי ממיין את הייבוא? כמה עובדים? האם אינך סבור, שטוב היה אילו היו מסדורים את החבילות של הביגוד המיועדות לחלוקה, לפי קומפליטים? אם אתה אומר, כי אתם מחלקים פעמיים בשנה, הרי יש צורך שהחלוקה צריכה להיות לפי מערכת של בגדים. כל גיל ומערכתה.

ביחס לבודדים, אומרין כאן כי זהו מתן בסתר. הייתי רוצה לדעת, מדוע אין מחלקים זאת דרך הלשכה של הסעד? מדוע צריך הדבר להיעשות באופן ישיר? הרי זה פותח פתח למשהו.

היו"ר ד. נצר:
בעקבות שאלותיה של חברת הכנסת צברי, באתי לכלל דעה שהיא לא ראתה מה זה משלוח. בראותך משלוח כזה, יש והרגשתך הכללית מתקוממת, ורצונך עז לזרוק את המשלוח ישר הימה.

רצוני לשאול: כמה עולה למשרד הסעד סעיף האספקה? כמה עולה המחלקה הזו למשרד הסעד?

מכאן משתמעת השאלה: האם העור או הפרוה ראויים לעיבוד? האם כדאי הדבר? אני יודעת שמר מררי היה צנוע במתן תיאור המשלוחים. זוהי בעיה כללית, והיא איננה של משרד הסעד בלבד; זוהי בעיה הנוגעת לכולם. ארגוני הנשים עושים בשטח זה רבות. אנחנו שמענו כאן הרצאה, אולם לא שמענו כיצד מגיע הביגוד הזה עד לנזקק.

האם לא התעוררות מחשבות אצל משרד הסעד, לערוך את החלוקה של הבגדים לפי קומפליטים? אם יש 50% בגדי נשים בחבילות, והרי לא כל דבר מתאים, כיצד יכולתם לחלקם?

כידוע, יש משלוחים של ארגוני הנשים, ולהם קיים חיוב; הנשים יכולות לעשות את הפעולות ללא תשלום. כאן הנשים מתנדבות, ובחור הנשים גם כן מתנדבות. העובדים שעובדים בעבודה מעשית הם, במקרים רבים, היועצי הטובים משום שהם שואבים את ידיעותיהם ממגעם עם האדם הנזקק, ולכן הם יכולים לייעץ מה לעשות. ארגוני הנשים מתמרמרים רבות, כי כל עבודתם הופכת להיות לרועץ. לכן אני אומר, כי העובדים המעשיים יכולים להדריך ולייעץ מה ליבא. תהיה זו מעין הדרכת ארגוני הנשים, ולהם יש יחסי גומלין בין חברותיהם. קבלת המשלוחים כאן, זה גם כן אספקה, ולפעמים אספקה עניינית לא של עובד בינו לבין חברו, אלא בין אדם לאדם.

תארת לנו, מר מררי, כיצד מתקבלת הסחורה, - בין המרכז למקום. הנקודה העיקרית מתחילה מהמקום שהעובדת הסוציאלית קבלה את הבגדים לחלוקה. באיזו צורה נעשית החלוקה כשיש בידה כך וכך דברים?

לפני שנה-שנתיים, היו בכל מקום ומקום ועדות משוחפות. כל עובדת סוציאלית עבדה ליד כל ארגון, ולא חשוב איזה ארגון היה זה. עבדו מתוך שיתוף במסגרת כללית. לצערי, לא שמענו על שטח זה של עבודה.

שאלתי האחרונה: המשלוח שמתקבל ע"י ארגון ציבורי, אזי אחטתו עולה בכסף, ואז הארגון חייב להמציא כיצד הוא מחלק את ה-50% שלו. לא חמיד הוא יכול לתת דו"ח על כך.

ולבסוף, רצוני לשאול שאלתם חם: אבחנו עוברים בשווקים, ורואים הם מלאים מבגדים אמריקניים. מניין בא ביגוד זה לשווקים אם קיים פיקוח?

ועוד דבר: יש תוצרת מקומית זולה. לא אדבר על נעלים, משום שזוהי בעיה קשה מאד. אולם, האם אין לתת דעתנו על כך שישנן מכירות כלליות וזולות שנעשות בארץ? יכול להיות שאותם הבגדים מהתוצרת שלנו הם הרבה יותר טובים מאלה המובאים מאמריקה או מכל מקום אחר, ואז "מעז יצא מחוק".

פ. זוארץ: רצייתי לשאול: האם בתוך כל סוגי המלבושים שמתקב
כאן, איך שמיכות משומשות? אני שואל זאת מכיון
שזה דבר חיוני מאד למשפחות מחוסרות יכולת. אם לא מייבאים שמיכות, האם אפשר
לבקש זאת מחו"ל?

(ב) מי מכוון את זמני החלוקה לנזקיים? לצערי, איך
זו השנה הראשונה שמחלקים את הבגדים של החורף כל כך מאוחר. הנה, רק לפני
שבועיים חלקו את בגדי החורף, ונדמה לי שעד היום חלוקה זו נמשכת. מחלקים:
מעיל, נעלי ילד וכו', והחורף הקשה עבר עליהם ללא הלבשה זו. רצייתי לשאול:
האם אפשר לכוון את החלוקה בזמן המתאים? (בחו"ל נוהגים לחלק בחודש כסלו).

(ג) ב-2-3 מקומות ראיתי כי מסרבים להושיט עזרה
לזקנים או לזוגות בודדים. הלשכה אומרת להם, כי היא אינה יכולה לעזור להם
בכלל משום שהיא מחלקת לילדים בלבד.

בקשר לבודדים, רצוני להביע דעתי על כך: אני יודע
כי ישנם אנשים צנועים אשר דמם ממש ניגר כשהם פונים ללשכת הסעד. ולכן אני
אומר, כי מפעל זה הוא מבורך, וזה מתן בסתר לצנועים. חושבני, כי טוב ייעשה
אם הדבר יבוצע על פי המלצת המנהל הכללי... (ר. צברי: צריך שתהיה בלשכה
אזירה יותר טובה, ואז הכל יהיה בסדר).

ש. כפרי: המטרה של השינויים שחלו באופן חלוקת המשלוחים
היתה: (א) למנוע כפילות בין ארגוני הנשים,
(ב) להיענות לחביעות של מוסדות מקומיים השומרים על תוצרת הארץ ולמנוע ע"י
כך הבאת דברים שהולכים על חשבון המגביות, והם כאן מתחרים עם תוצרת
הארץ.

החעוררה בעיה של שמיכות שהובאו ע"י הסוכנות
היהודית. נשאלת השאלה: באיזו מידה קלע ההסדר הזה לשתי מטרות אלה?
לפני כן שמענו כי הושג הסדר, כמו: הפדרציה של החייטים, הרוצה לשלוח
כמויות וסוגי משלוח אשר לא יפגעו שם במגביות.

המטרה שלנו היא, לרכז במשרד הסעד את כל הביגוד,
על מנת שהוא ייעל את המשלוח, ויחד עם זאת - שלא יתחרה עם תוצרת הארץ.

אמרת, מר מררי, כי חב המשלוחים הם מדרום אפריקה.
הייתי מעונינת מאד לשמוע על ההיקף הארצי, לא רק במשלוח הארצי, כי אם גם
מה נעשה באגף האספקה. לפי ספר התקציב, נאמר כי היקף המכירות הוא 1,100,000 ל"י.
האם זה מקיף גם את ענין המזונות? הזכרת כאן, כי אתם מקבלים גם חבילות מזון,
וזוהי בעיה מוכבדת למדי. אני יודעת שהיא נמצאת בידי מחלקה אחרת, או אולי
היא מרוכזת במחלקה לאספקה?

אמרת, מר מררי, כי הסעד מחלק את הביגוד לשלושה
מרכזים. המטרה שלנו היא, למנוע כפילות ורכז זאת במחלקה של משרד הסעד, כדי
שהוא יהיה ממונה על כך; כדי שבמחלקה זו תהיה נציגות של רשות מקומית. אף
אם יהיה זה באיזה מקום ישוב קטן או מעברה וכו' - אנו רצינו למנוע בכך כפילות
כדי שלא יהיו ארגונים אחרים אשר גם הם עלולים לחלק בגדים, ואז יהיו כאלה
שיקבלו כמה וכמה פעמים. זו היתה המטרה.

חלוקת הבגדים לבשה אופיי בלתי רצויה. זאת לא שמענו.
לא שמענו באיזו מידה אחראי משרד הסעד, אשר בא לנזקק האמיתי, ועושה מה שעושה
ללא כפילות. אנחנו מאד מעונינים, שגישה זו - אשר היא גישה ממלכתית, אם אני
יכולה לכנות את זה כך - תהא לטובת משרד הסעד ולטובת האזרחים עצמם.

אמרת, בין היתר, כי ניתנות 4 לירות לשנה עבור
הלבשה. זהו סכום זעום ביותר. כיצד רואה מחלקת האספקה את העובדה, שהוקצב
סכום של 100 לירות עבור הלבשה לנער שנמצא במשפחה אומנת?

הייתי רוצה לדעת, כיצד כל זה פועל, אם זה עונה לאותן מטרות שהצבנו כדי למנוע את אשר קורה כעת בנמל - ארגזים רבים מונחים שם ללא מחסה, רטובים מגשמים, משום שחל עיכוב בהוצאתם מהנמל.

היו"ר ד. נצר: מדוע אין עוסף בגדים בארץ?

מר מררי: שאלתה הראשונה של חברת הכנסת צברי, אם אנחנו מצליחים לענות על הדרישות - אם כן, בתחילת דברי אמרתי, כי אנו מוותרים על משלוחים קטנים, והדגשתי שאני מבקש 50% מהמשלוחים הגדולים, וזאת מסיבה פשוטה: כשאני מחלק 60-70 טון של ביגוד, אזי אני מקבל בדיוק 50%, וע"י כך אני מכסימום עונה על 50% מהדרישות. כיום, אני בקושי עונה על 50% מהדרישות. מה שבא מדרום אפריקה - פרט לחפצים שהזכרתי - זה מתאים בהחלט. אבל כשאני מקבל 500 מעילים, אינני יודע מה לעשות אתם משום מסרבים לקבל מעילים. אולם, אם אני מקבל שמלות - כל השמלות הן חיוניות, הן מתאימות, אף אם שולחים שמלות ערב.

בקשר לשמלות ערב רצוני למסור לכם כמה פרטים: נעשה נסיון, והושבנו שתי תופרות על מנת להתאים את השמלות. החבר, שלא כדאי לטפל בהן. כל תופרת כזו מקבלת 8 לירות ליום. ואם היא תהיה קבועה בעבודתה, יבוא האיגוד המקצועי וידרוש להיטיב תנאיה. היא בקושי מתאימה שתי שמלות ביום, צריך לפרום, לגזור מחדש וכו'. ואחרי הכל, לא נוכל להעסיק גדוד של תופרות על מנת לבצע את כל העבודות שיש בהתאמת השמלות מחדש. ארגוני הנשים מקבלות את השמלות הללו, משום שלהם יש מתנדבות והן משנות אותן.

בבגדי הגברים אין בעיה; הבעיה היא רק בשמלות.

מתוך חלוקת הביגוד המשומש היתה לנו הכנסה מהמכירה בסכום של 80 אלף לירות. לדוגמה: עיריית תל-אביב קונה ביגוד באלף לירות לשנה, וזה מהווה פחות מאחוז אחד.

אני עקרונית מתנגד לקבל אוסף של ביגוד מתושבי הארץ. אינני רוצה בזה. אינני מתנגד לאוסף, אבל אני מתנגד שהמשרד יעסוק בזה, הביגוד שנאסף הוא למטה מכל בקורת; לא נקי, טלאים על גבי טלאים; בכלל, אין הוא מתאים לחלוקה. פעם פנה אלי ארגון של בתי הספר ואמר לי כי הילדים אספו בגדים והם רוצים למסרם למשרד הסעד. קבלתי את זה, אולם אני מודיע לכם, כי כפי שזה הגיע זה נמסר למשרד הבטחון, ושם מיד זרקו אותם. אני הייתי מחבייש למסור בגדים מעין אלה. (ר. צברי: גמנסייה "הרצליה" אספה בגדים נקיים ומגוהצים). אני מדבר מנסיוני. לא הייתי נותן בגדים כאלה אף לפושט יד ברחוב. לכן, אני עקרונית מתנגד לכן, ואינני רוצה להתנסות בזה יותר. בעקיפין

ועתה, אשיב/על השאלה - מדוע ישובים קטנים מקבלים כל כך מעט ביגוד: אוחו ישוב קטן שמונה 200 נפש, יש לו חקציב סעד קטן, ומתוך זה עליו להפריש כסף לביגוד. ד"ר לוטן ביקש מגב' שכטר, המטפלת בעניין התקציב, לבוא גם כן ולהסביר את השטח הזה. אולם, היא לא היתה מוכנה לכן, ולכן לא אוכל לענות בשטח זה כי לא אין מושג כיצד זה מתחלק.

לנקודת ישוב יותר גדולה, יש יותר כסף. לכן עיריות כמו: תל-אביב וחולון, שהן עיריות מסודרות, יכולות לקנות ביגוד בסכום יותר גדול.

במידה ויש שיחוף פעולה עם ארגון נשים, לשכת הסעד מחלקת ביגוד בעזרת ארגון הנשים. אוחו ארגון אוסף מאנשי המקום, והם בכל זאת מופיעים עם, נניח, 1000 לירות לקניית ביגוד. כמובן, שזה תלוי בפעילות של העובדת הסוציאלית ושל הארגון שעובד במקום.

בקשר לארבע הלירות עליהן דברתי קודם לכן, רצוני לומר כי זוהי המדיניות של מנהל המחוז. הוא מקציב למקומות ציבוריים. כמובן, שאין זה מספיק למוסד. אולם האמת היא שאינני יכול לתת יותר. אין הלשכה הולכת לפי 4 לירות, כפי שהוקצב; הלשכה או המנהל המחוזי מחליט אם לתת חוספת תקציב, ואם לאו; 4 לירות אינן מודד לאיש.

מתי אנחנו מחלקים? - אמרתי שהמשלוחים הגדולים - ואלה הם המשלוחים העיקריים - מגיעים פעמיים בשנה: ביולי-אוגוסט ובינואר-פברואר. השנה הגיעו המשלוחים בחודש מרץ, וזהו ביגוד החורף. אי אפשר לכוון את האוסף ולהגיד להם: עכשיו תנו לנו בגדי קיץ. לכן אני מחלק כפי שזה מגיע. אינני משהה את הבגדים אצלי, גם לא כדאי לי להשהותם עד הקיץ.

מי עובד במחסנים? - כל המנגנון הוא 2 אנשים. גבר ואשה. הארגזים הם כבדים למדי, צריך לפתחם, ועבודה כזו עושה גבר. שני האנשים עוסקים בכך בחל-אביב. כאמור, יש לי מחסן גם בירושלים ובחיפה. בכל מקום עובדים שני אנשים.

מדוע איננו עושים מערכת ביגוד? - אם יש ביגוד לילדים, הרי שהמערכה צריכה להיות מכף רגל עד ראש. כל ארגון מקבל לפי המרץ והיזמה של העובדים שלהם. לדוגמה: עובדת מהצפון אומרת לנו, כי איננה רוצה לקבל מכנסים או חולצות, משום שהיא קבלה במחנה 200 חולצות או מכנסים מ"אתא". עובדת שניה אומרת, כי היא קבלה מ"לודזיה" גופיות, לכן היא איננה מעוניינת בגופיות; שלישיה אומרת כי היא השיגה נעליים. במקרים אלה, אני שמח שלשכה אחרת מקבלת את מה שהיא מעוניינת לקבל. על כן איננו יכולים לעשות מערכות של ביגוד.

בקשר לבודדים: מה קשה לי להשיב, משום שזוהי המדיניות של המנהל הכללי. הוא עסק בכך. אולם, קורה וחבר כנסת או ראש עיר, או חבר מועצת עירייה, פונים ומבקשים לקבל ביגוד עבור מכר שבא מחו"ל. זכותו של המנהל הכללי להפריש סכום של 10 לירות עבור ביגוד. לאנשים בודדים אלה. רצוני לומר לכם, כי אני, אישית, מחננד לזה, כי על אנשים אלה אני מבזבז כ-4 שעות.

המחלקה שלי עובדת ללא תקציב. כל העובדים צריכים להרוויח את לחמם מתוך ההכנסות. מחלקה זו קיימת ללא תקציב, ואין היא עולה למשרד הסעד.

אני קונה ממפעלים מוגנים, ומזה אני לוקח 3,5% מההכנסות. כל ההוצאות מתכסות. הצלחנו לקבל 80 אלף לירות מהביגוד המשומש, כולל שני מחסנים, כולל כל ההוצאות שעלו 35 אלף לירות לחלוקה ביגוד משומש. ההכנסות היו טובות, עד כדי שחלקנו 35 אלף לירות נוסף למה שחלקנו במקומות קטנים ובלתי מוגנים. זהו עודף ההכנסה על ההוצאה.

יש מקומות שארגוני הנשים לא הגיעו עדיהם. ארגוני הנשים יושבים רק בערים הגדולות. מה לעשות, ויש לנו שטחים בנגב, בהם מיושבים נזקקים, ואלה הם הרוב של הנזקקים?

כיצד מבוצעת החלוקה בנקודה האחרונה? - באותו מקום בו פועל ארגון נשים, יש מחסן, והם מחלקים לפי המלצת העובדת הסוציאלית שבמקום. הם נותנים רשימה למי לתת ביגוד. יש שתי אפשרויות של חלוקה: או שמחלקים מתוך המחסן של הלשכה או שמחלקת אשה מתנדבת.

כיצד מגיע הביגוד האמריקני המשומש לשוק? לומר את האמת, אינני יודע כיצד הוא מגיע. זה לא נעשה דרך ארגוני הנשים, משום שמגיעות גם חבילות פרטיות.

נאמר כאן, כי כדאי לארגן את המכירות הכלליות של סוף העונה ולהשתמש בהן: יש אצלנו פעולה שנקראת "פעולת חורף" שמסתכמת ב-50 אלף לירות. לדעתי, כמה שמכירות כלליות אלה תהיינה זולות, אזי המפעלים שלי הם זולים יותר. השנה היה תקציב בסכום של 50 אלף לירות לפעולת חורף. הכינותי את הפעולה הזו, והמשרד הראשי העביר לי 40 אלף לירות. היה זה ביגוד חדש וטוב! מהמפעלים המוגנים שלי. הביגוד הכיל: גופיות, מכנסים, סוודר וקצת שמיכות. זה נמכר במחיר זול ממה שעולה. אולם, הדבר הזה נפסק.

בקשר לשאלתו של חבר הכנסת זוארץ הנוגעת לשמיכות: מספר השמיכות שמגיע מחו"ל הוא זעום. בקשתי שיגדילו את מספרן. יש מפעל מוגן בנס-ציונה שמייצר שמיכות. שמיכה עולה 9 לירות, ובשוק החפשי נמכרת ב-12 לירות. זוהי שמיכת צמר. שמיכות מצמר גפן יש לנו, וכל אחת עולה 14-13 לירות, בחוץ - 18 לירות. מכל מקום, השמיכות כפי שהן מגיעות אלינו, אני מחלק.

מר זוארץ הזכיר מקרה, שלמבוגרים לא ניתנו בגדים. אני רוצה לומר כי יכול לקרות גם ההיפך. מגיעה סחורה עבור מבוגרים ולא לילדים. אכן נכון הוא, שהפעם הפעולה הזו בעיקר - להלביש את הילדים. הילדים צריכים ללכת לבית הספר, ולכן נתנו סוודרים לילדים, ואילו למבוגרים אמרנו לתת יותר מאוחר.

המשלוח מדרום אפריקה הוא יעיל מאד. פרט לכמויות קטנות של נעלים - יתר הדברים הם שימושיים מאד, אולם הכמויות שנשלחות הן קטנות. אם שולחים לנו 1000 ארגזים, בו בזמן שלי נחוצים 2000 ארגזים, הרי שאין זה פוגע ביעילות.

לעתים רחוקות למדי אנחנו מקבלים חבילות של מזון. יכול להיות גם שאנו מקבלים 30-50 קופסאות של סרדינים; או 10 קופסאות של נס-קפה. כל זה בא מההחרמות. אנחנו לא עוסקים בחבילות מזון.

ברור, יש כפילות בחלוקה. הייתי אומר שהכל צריך להיות ברשות משרד הסעד. צריך לקבוע הסדר על מנת שהמשרד יחלק באופן פרופורציונלי.

ילד שגב' בלוך מסדרת במוסד, מקבל ציוד שלם וחדש לגמרי. כשאין לגב' בלוך להחליף בגדים, אזי יש לה 30-40 לירות ואותם היא נותנת עבור בגדים לילד במוסד. לזה אין שום קשר אתנו.

יכול להיות שישנם ארגזים רבים שנרטבים בנמל; אין הם שייכים לנו. המשלוחים שמגיעים לנמל חיפה, אינם שלנו. לי אין שליטה עליהם. פלוני יכול לייבא וזה עלול להיות מונח שם במשך שנתיים.

כפי שאמרתי קודם לכן, המחלקה שלי לא עולה בכסף רב. אנחנו משלמים משכורת לשני אנשים, יש לנו גם הוצאות פריקה וסבלות. אמרתי, כי היה לי עודף של 35 אלף לירות, חלקתי סכום זה ללא תמורה. זוהי, לדעתי, היעילות שבדבר. זיכינו לשכות בלחי מוגנות.

היו"ר ד. נצר: אני מודה למר מררי על הסברתו, ואני מקווה שחברי הוועדה קבלו את זה.

ב"צ הראל: אני חושב כי אנו נכנסים יותר מדי לפרטים, ולדוגמה: מה לנו ולבעיית התופרות? לדעתי, אנחנו מבזבזים יותר מדי זמן, או שמתוך פרטים מרובים, לא נגיע לשום דבר. ולכן אני סבור, כי אנו יכולים לעבור על המסקנות שנתקבלו, בזמנו, בוועדה. נברר בינינו אם יש צורך ברביזיה.

איננו צריכים לטפל בעקרונות ולא בפרטים של הבעיות.

היו"ר ד. נצר:
 בדעתי היה לעשות הפסקה בדיוני הוועדה. אנחנו מיצינו, פחות או יותר, כמה שאלות בהן היינו מעוניינים. לדעתי, אין לנו בעיות דחופות.

דיון זה התעורר לאחר שאחד מחברי הוועדה נגע בבעיית הביגוד. לא היתה פניה מצד איזה שהוא ארגון. על כל פנים, לא היתה פניה כזו אלינו. לא אחנגד אם תציעו שנעסוק בזה שוב.

ש. כפרי:
 שמענו, זה עחה, מפי מר מררי שהביצוע הוא שלם. אם כן, לדעתי, אין לנו מה לעשות מאחר שלא פנו אלינו. קבלנו תמונה מקיפה, ובזה אני נסיים.

היו"ר ד. נצר:
 מאחר שלא שמעתי שום הצעה מחברי הוועדה, להעמיד על סדר-היום של הוועדה, אנחנו נסיים בזה.
 אני מודה לכם.

לבקר במוסדות הסעד שבירושלים, ביום ג' הבא (בזמן של ישיבת ועדת השירותים). ה ו ח ל ט

הישיבה ננעלה בשעה 11.15.